

ЛЕГКО ЧИТАЕМ ПО-ТУРЕЦКИ

Х. З. Ушаклыгиль

**ПОЛОМАННЫЕ
ЖИЗНИ**

**Самые известные
турецкие рассказы
XX века**

Уровень 1

*Адаптация текста, составление
словаря и упражнений
С. Р. Серазидиновой*

Lingua

Издательство АСТ
Москва

УДК 811.512.161(075)
ББК 81.2Туц-93
У93

Ушаклыгиль, Халид Зия.

У93 Поломанные жизни. Самые известные турецкие рассказы XX века. Уровень 1 / адапт. текста, комментарии, составл. словаря и упражнений С. Р. Серазидинова. — Москва : Издательство АСТ, 2023. — 128 с. — (Легко читаем по-турецки).

ISBN 978-5-17-155805-5

Вы давно хотите начать читать на турецком языке, но не знаете, с чего начать? Тогда эта книга — для вас!

Увлечитесь сюжетом историй, представленных в сборнике «Поломанные жизни» известного турецкого писателя Халида Зии Ушаклыгиля. Рассказы адаптированы для начального уровня, сопровождаются культурологическими и грамматическими комментариями, а также небольшим количеством занимательных упражнений, которые позволяют проверить понимание прочитанных текстов. Ответы к упражнениям удобно расположены рядом, поэтому не нужно постоянно заглядывать в конец книги. Также в издании представлен словарь.

Книга подходит всем, кто только начинает учить турецкий язык.

УДК 811.512.161(075)
ББК 81.2Туц-93

© Серазидинова С. Р., адаптация текста,
комментарии, упражнения, словарь, 2023
ISBN 978-5-17-155805-5 © ООО «Издательство АСТ», 2023

Hepsinden Acı

Ne zaman Galip Ferruh'u görsem¹ onun gençlik neşesi beni de neşelendirdi. Onun mutlaka ya yeni bir başarısı ya da on beş günlük kısa bir sevda ömründen sonra bir çiçeği vardı. Aramızdaki büyük yaş farkını biliyordu ve kendi duygularını göstermekten çekiniyordu. Yalnız elimi nazikçe sıkardı ya da uzaktan bana selam gönderirdi. O zaman sesi ve hali öyle mutluydu, tebessümü öyle anlamlıydı ki bu genç dostumun duygular hayatını yarı şeffaf bir tül arasında görüyordum. Onu genel olarak Şişli ile Tünel² arasında görürdüm: Bastonunu ve eldivenlerini

¹ «Всякий раз, когда я видел Галипа Ферруха» — сочетание вопросительных слов с глаголом в условном наклонении или условной модальности (-sA) передает идею обобщения.

² Шишли, Тюнель и далее Таксим, Тепебаш, Галатасарай — районы в европейской части Стамбула.

sallar, etrafa, “Affedersiniz! Çok meşgulüm, bir dakika bile kaybedemem!” diye özür diler, hızlı adımlarla bir telaş rüzgârı içinde kalabalığın arasından koşardı. Ve ben de uzaktan, “Elbette dostum, madem ki gençsin ve madem ki hayatı böyle neşe ve eğlence içinde geçirmeye hazırsın, koş o zaman. Vaktini yaşlı dostların tavsiyelerine ayırma. Koş ve onlardan kaç! Yalnız, çocuğum, dikkat!” derdim. O artık gitmiş, bu son ihtarı fark etmezdi. Kalabalığın içinde sadece onun şapkası uzaklaşıyordu. İlkbaharlar, yazlar, kışlar, sonbaharlar geçirdi ve o her zaman yakasına bir çiçek iliştirir, Taksim’den Tepebaşı’na, Tünel’den Galatasarayı’na koşardı.

Bir yaz günüydü. Taksim’den geçiyordum. O saatlerde bahçe genellikle tamamen تنها olurdu, oraya girmek istedim. Sol taraf yolunda ilerliyordum. Birden onunla karşılaştım. Bir bankta oturuyordu, iki eliyle bastonu tutuyordu, çenesini bastonunun kabzasına koymuş, üzüntü içinde düşünüyordu. Kendi kendime: “Galip Ferruh’un macerası bugün başarıyla bitmemiş.” dedim.

Beni gördü ve ayağa kalktı. Biliyordu ki ben ona saygısız bir soru sormayacağım. Ben bir

soru sormadan önce, “Nasıl bu saatte burada?” dedi.

Birbirimizi³ yalnız bırakmak istiyorduk, beş on adım birlikte yürüdük, sekiz on boş cümleden sonra ayrıldık. Ben yavaş yavaş yürüyordum, bahçenin sağ tarafını çevirdim, bahçeden çıkıyordum ki onu tekrar gördüm. Fakat bu defa yanında küçük ince sarışın, pek genç bir kız vardı.

Beni hemen gördü ve gözlerini indirdi. Ben onu görmemiş gibi yaptım ve onlar yavaş yavaş geçtiler. Her ikisi birinci defa buluşmuş gibi, çocuklar gibi çekiniyordu. Onları sıkmamak için bahçeden çıktım, yoluma devam ettim. Biraz da gençliğin bu uzak heyecanını özlüyordum.

Bir uzun zaman geçti. Galip Ferruh’la artık karşılaşmıyordum, onu görmemeye biraz da alıştım. Onu bir kış akşamı sinemada bir kürk mantolu ince sarışın bir kadınla gördüm. Selamlaştık ve birden o Taksim Bahçesi’ndeki⁴

³ «Друг друга».

⁴ С а д Т а к с и м — парк в европейской части Стамбула в конце XIX — начале XX века, модное место встреч, прогулок и развлечений.

kızı tanıdım. Beni selamladılar, iki adım öteye ilerledikten sonra birden Galip Ferruh döndü. Yanındaki kızı uzun zaman yalnız bırakmak istemiyordu, aceleyle bana: “Uzun zamandır sizi görmek istiyordum. Bana izin verir misiniz, bir gün, mesela yarın, size geleyim mi? Yarın cuma değil mi?” dedi.

Yardım istiyor gibiydi, gözleriyle yalvarıyordu. Ben anladım ki beni görmek hemen o saniyede istedi. Kadın onu beklemedi, yürüdü. Ben kabul ettikten sonra ona katılmak için koştu. Kendi kendime: “Bu defa genç dostumun sevdası çok ciddiymiş.” dedim. Aklımda hesap ediyordum, hazirandan aralığa kadar altı aylık bir ilişkiyi bir çocukluk için çok fazla buluyordum. Ondan sonra, genç dostumun halinden anladım ki o hiç mutlu değildi.

Ertesi gün bana erken bir saatte geldi. Önce bu, sıradan bir ziyaret gibiydi. Kıtıplarına baktı, karıştırdı, en yeni kitaplar hakkında fikirlerimi sordu. Ama cevaplarımı dinlemiyordu, dalgındı. Yerden gözlerini kaldırmıyor, birinci defa benimle bu kadar açık bir konuşmaya cesaret bulmak için kendini zorluyordu: “Dün gece gördünüz, değil mi? Elbette fark ettiniz ki

o kızla altı ay önce Taksim Bahçesi'nde karşılaştınız.” dedi.

Gözlerimi kapadım, sanki uzak bir hatırayı araştırdım, “Evet,” dedim. O zaman acı acı gülmüsediydi, “Biraz uzun bir zaman!” dedi ve kesik kesik cümlelerle anlattı. Hikâyesi çok basit, hemen bütün bu tür maceralara benziyordu. O kızın babası kimdi, kimse bilmiyordu. Herkes annesini tanırdı. Galip Ferruh bir kadın ismini bir mırıltı içinde söyledi. Bu ismi hatırladım: O kadın bir zamanlar İstanbul'un en kirli âlemlerinde dolaşıyordu. Onun kızı da aynı âlemlerin civarında dolaşmaya başlıyordu ki yoluna Galip Ferruh çıktı. Ve nasıl oldu, bilmiyordu, anlatamıyordu. Bütün gözlemlerine, tecrübelerine, inançlarına rağmen o bu kızı tamamen çamurlara bulanmadan önce kurtarmak, İstanbul'un uçurumlarında tehlike ihtimallerine karşı korumak istedi.

Kendi kendime, “Ne yazık! Bu daima böyle başlıyor.” dedim.

O hikâyesine devam etti: İlk aylar pek mutlu geçti. Bir küçük evde üç odalılık bir daireleri vardı. Anne ile kızı orada yerleştirdi. Kendisi de hemen bütün hayatını, orada, onların arasında geçiriyordu.

Bunu söylüyor ve gözlerini kaldırmıyor: Nasıl devam edecek, bilmiyordu. “Rica ederim, beni kınamayın,” dedi. “Ben biliyorum, neleri bana söylemek istiyorsunuz. Onları bana diğerleri söyledi. Herkesten çok onları ben kendi kendime tekrar ettim, fakat mümkün değil, işte itiraf ediyorum, kendimde gerekli gücü bulamıyorum. Tamamen yenildim, direnemiyorum. İlk aylardan sonra aramızda bir acı, bir cehennem hayatı başladı. Ben tamamen anlıyordum ki o beni sevmiyor. Hattâ hiç bir zaman sevmedi, bana karşı ilgi duymadı. Aşk, bağlılık değil, tam tersine bana derin bir düşmanlık hissediyordu. Her gün birbirimize biraz daha düşman oluyorduk. Evet, düşman! Bu kesin. Beni en çok ne mutlu edecek...”

Devam edemedi. Yüzüme bakıyordu. Şu dakikada Galip Ferruh altı ay önce her zaman mutlu, neşeli, çiçekli gençten o kadar uzaklaştı, kızgın ve öfkeli gözlerle yüzünde acı ifadesiyle öyle başkalaştı ki bu sade aşk macerasının altında bir cehennem ömrünü hissediyordum.

O boğuk bir sesle cümlesini tamamladı: “Evet beni en çok, annesini ve kızını öldürmek mutlu edecek!” dedi.

Bu kadarı yeterdi. Onun bütün bu seveda acısı altında büyük bir kıskançlığın işkencelerini görmek için fazla ayrıntı beklemeye gerek yoktu. Sözlerinden her şey apaçıktı, anneye düşmanlık duygusu gerçeği gösteriyordu. Bir aralık Galip Ferruh'un gözlerine baktım ve bir şüphe ile titredim. Bu deliliğin başlangıcı mıydı yoksa bu çocuk teselliye zehirli ilaçlarda mi arıyordu?

Şimdi ayaktaydı, artık her şeyi unuttu ve taşıtı: "Halbuki çamurdan onu ben çıkardım, nasıl istiyorum ki bu kızda temiz duygular uyansın..." diyordu.

Onun annesinden bahsetti. Hırısından titriyordu. Bu kadının elinde o kız zavallı gence nasıl bir hayat yaptı, bunu öğrenmek zor değildi. Bu çocuğun zayıflığına karşı çıktım: "Ama dostum, senin için en iyi karar onu bırakmak." dedim.

Zavallı cevap verdi: "Evet, dedi. İşte dün akşam sizinle karşılaştık ve buna karar verdik. Onu evden, annesinin yanından aldım, oraya götürdüm, "Annenden ayrılacaksın, benimle kalacaksın," dedim. O beni, çenesi avucunun içinde dinledi. Ben bütün iyiliklerimden, aşkımdan bahsediyordum. Önce tehdit ile başladım,

sonra yavaş yavaş yalvardım. Ah, nasıl aşağılanıyor, yalvarıyordum.

O cevap vermiyor, gözleri yüzümde, sade dinliyordu. Sonunda bana sordu: “Sonra?” dedi. Ben: “Sonra, ya annen ya ben...” dedim. O zaman çenesini avucundan çekti, iki ellerini kavuşturdu, yüzüme baktı. Bu dakikada bana nasıl bir alayla baktı, için için bana nasıl ahmak dedi, buna dikkat etmemek mümkün değildi. Ayağa kalktı, “Öyleyse,” dedi, “beni annemin yanına götür, oradan sen de annenin yanına gidersin.” dedi.

Kalktık, çıkıyorduk, sizinle karşılaştık, o dakikada tamamen karar verdim. O yürüyordu, ben takip ediyordum. Sokakları böyle geçtik, eve böyle geldik. Merdivenleri çıktık, yukarıda yüzüme bakmadan parmağını zile bastı, annesi kapıyı açtı. O zaman kapıyı kenarından tuttu, diğer elini uzattı: Beni içeri almıyordu. “Teşekkür ederim,” dedi ve kapıyı kapadı...”

Bu sade hikâyeyi dinliyordum ve çok kızılıyordum: “Çok güzel! Tabii sen de oradan eve, kendi evine, annenin yanına gittin...” dedim.

Boş bir bakışla yüzüme uzun uzun baktı. Cevap vermek için yutkundum, sonra birden masanın

üstünde kitapların üzerine kapandı ve bir çocuk gibi ağlamaya başladı. Ben artık hayalimde bu olayı görüyordum. Onu görüyor gibiydim: Yüzüne kapı kapandı, o kapının önünde yalvarıyordu, özür dilemek için parmağıyla zili uzun uzun çalıyordu, merdivenlerden inmeye, bu mutsuz evden kaçmaya güç bulamıyordu, bu evin eşliğinde kıvranıyordu ki o, bu evi kendi parasıyla tuttu, kendi eşyasıyla döşendi. Yanına kadar gittim, yalnız, “Seyahate çıkmak lazım!” dedim.

Fırladı, bana üzüntüsünü böyle göstermekten pişmandı ki izin istedi ve kaçtı. Bundan sonra Galip Ferruh benimle karşılaşmaktan çekinmeye başladı. Sanki bu konuşmadan sonra utanıyordu. Uzaktan uzağa haber alıyordum ki o kızla orada o kadınla beraber yaşıyordu. Bu kız zevk ve eğlenceye düşküdü ve hakkında değişik hikâyeler anlatıyorlardı. Galip Ferruh’la alay ediyorlardı, onun gerçek dostları da acıyla: “Ne yazık! Ne yazık!.. Onun geleceği o kadar güzel ve parlaktı, şimdi bu genç harap oluyor!...” gibi şeyler söylüyordu. Yine uzaktan uzağa karşılaşıyorduk ve gördüm ki onun gözlerinde siyah bir üzüntü ifadesi, yüzünde derin bir acının çizgileri var. Yakasında artık çiçek yoktu, elbisesine dik-

kat etmiyordu, sırtı sanki kamburlaşıyordu. Korkuyordum: Bu zavallı adam çareyi tehlikeli ilaçlarda mı arıyordu? Bunu bana dostları anlattı.

Bir gün kışın gürültülü bir akşamında Beyoğlu'ndan⁵ koşuyordum ve onu gördüm. Tuhaf bir şekilde güldü, “Sizi uzun zamandır görmedim. Beni affediyor musunuz?” dedi. Sonra birden ekledi: “Haberiniz var mı? Bitti, bu defa tamamen bitti. Artık bir kötülük olacak, kimse onu saklayamayacak.”

O tuhaf tuhaf gülmeye devam ediyordu: “Evi, eşyayı onlara bıraktım, bir hafta önce...” Sesi öyleydi ki sanki boğuluyor gibiydi, “Bir haftadır annemin yanındayım...”

Devam etmedi, “Gelirim, sizi görürüm,” dedi ve ayrıldı.

* * *

Bir hafta sonra şehrin toplantı yerlerinde bir haberi duydular ki Galip Ferruh onunla tekrar birleşmiş, hattâ evlenmiş, balayını geçirmek için yeni karı koca Moda'ya⁶ gitmişler.

⁵ Бейоғлу – округ в европейской части Стамбула.

⁶ Мода – район в азиатской части Стамбула.

Çok geçmedi, bir sabah gazetelerin polis haberlerinde okudum: “Bir kadını (kadın eski kokotlardan) yatağının içinde boğdular.”

Birden anladım, bu kimdi. “Eyvah!” dedim, “ya Galip Ferruh? Ve o kız, o kadının kızı?” Bu haberin altında bir ek vardı: “Galip Ferruh ile karısı yeni evlendi ve balayını Moda’da geçiriyordu. Dünkü fırtınalı günde Moda’dan bir sandalla gezmeye çıktı ve yirmi dört saat içinde geri dönmediler.”

Polis, gazeteciler bu iki olayı birleştiremedi, sonunda üç beş gün sonra bu olayı unuttular. Bunun sırrını yalnız ben anladım...